

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**

вул. Городецького, 13, м. Київ, 01001
Тел.: +380 44 278-37-23, факс: +380 44 271-17-83
E-mail: themis@minjust.gov.ua
http://www.minjust.gov.ua
Код ЄДРПОУ 00015622

Органам за списком

№ _____
На № _____

*Щодо виконання рішення Європейського суду з прав людини
у справі «Зоріна та інші проти України»*

14 лютого 2019 року Європейським судом з прав людини (далі – Європейський суд) було ухвалено остаточне рішення у справі «Зоріна та інші проти України» (заява № 20295/07 та 3 інші заяви).

У цій справі Європейський суд констатував порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) у зв'язку з непроведенням державними органами ефективного розслідування обставин смерті родичів заявників.

Відповідно до пункту 1 статті 46 Конвенції та статті 2 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» рішення Європейського суду є обов'язковими для виконання Україною.

Під виконанням рішення Європейського суду слід розуміти виплату відшкодування, а також вжиття державою додаткових заходів індивідуального характеру, спрямованих на усунення конкретного порушення, визначеного в рішенні Європейського суду, та заходів загального характеру, спрямованих на усунення підстав для надходження до Європейського суду аналогічних заяв проти України у майбутньому.

За цими критеріями Комітет міністрів Ради Європи (далі – КМ РЄ) здійснює оцінку виконання державою рішень Європейського суду, виходячи з інформації, наданої державними органами щодо заходів, вжитих на виконання вказаного рішення. Відповідні положення закріплені у Правилах КМ РЄ щодо контролю за виконанням рішень Європейського суду та умов дружнього врегулювання (від 10 травня 2006 року).

У цій справі Європейський суд зазначив, що розслідування кримінальних справ характеризувалося низкою недоліків, що у результаті підірвало можливість встановити причини смертей та притягнути до відповідальності винних осіб.

Проаналізувавши обставини справи, Європейський суд вказав на такі їх суттєві недоліки:

(i) У заяві № 20295/07 (заявниця Зоріна Ольга Костянтинівна, справу порушено у зв'язку з ДТП, яка спричинила смерть її сина, Ланіна О.В.) більше

Вх. №	976	UB	Міністерство юстиції України
"15"	03	20	19 р.
кількість аркушів:			
осн. док.	4	додаток	9

9147/1731-30-19/5.2.2 від 07.03.2019

десяти років існували суттєві розбіжності у висновках технічних експертиз відповідного транспортного засобу, які не були врегульовані та які перешкоджали розгляду справи по суті. За цей час підозрюваний виїхав з України, внаслідок чого кримінальна справа щодо нього була закрита у зв'язку із закінченням строку давності притягнення до кримінальної відповідальності.

(ii) У заяві № 24328/08 (заявниця Козак Наталя Петрівна, справу порушено у зв'язку зі зникненням її сина, Козака Б.М.) відсутні докази розгляду слідчими органами інших можливих версій, окрім здійснення слідства щодо Б., чий зізнавальні показання не могли бути підставною для визнання його винним, оскільки він страждав на шизофренію. До того ж слідчі органи не забезпечили збирання усіх можливих доказів для підтвердження вини Б. Зокрема, вони не дослідили одяг підозрюваного, на якому з огляду на обставини події могли бути сліди крові. Насамкінець, слідчі органи визнали, що встановити обставини події було неможливо через сплив значного період часу після відповідних подій.

(iii) У заяві № 65898/11 (заявниця Денисова Лариса Володимирівна, справу порушено у зв'язку зі смертю її брата, Седачова В.В.) слідчі органи жодним чином не пояснили відсутність медичних доказів щодо стверджуваної ішемічної хвороби брата заявниці. Вони також не дослідили сліди тілесних ушкоджень на тілі брата заявниці. Крім того, Суд зазначає, що працівники міліції були притягнуті до дисциплінарної відповідальності у зв'язку з бездіяльністю: медичні докази щодо ішемічної хвороби брата заявниці перед днем смерті були відсутні, пояснення щодо набряку мозку, задокументованого в акті судово-медичного обстеження трупу, надано не було, а інші докази, які вказували на можливе вчинення вбивства, не були розглянуті належним чином.

(iv) У заяві № 52601/12 (заявники Копицик Микола Іванович і Копицик Ніна Устимівна, справу порушено у зв'язку зі смертю їх доньки, Симончук С.М.), незважаючи на проведення численних судово-медичних експертиз, жодна з них не надала переконливих доказів щодо причини смерті доньки заявників. Конкретніше, проведена 29 березня 2012 року ексгумація тіла не відповідала процесуальним вимогам, а тому суд визнав результати проведеного після цього судово-медичного дослідження неприйнятними. Крім того, з огляду на проведення ще однієї ексгумації тіла 06 травня 2014 року, тобто більш ніж через три роки після подій, судово-медичне дослідження було не здатне встановити причину смерті, оскільки тіло значною мірою розклаталося. Немає жодних ознак усунення суттєвих розбіжностей у результатах судово-медичних досліджень стосовного того, що місце події було вкрито кров'ю доньки заявників.

Слід наголосити, що характер констатованих Європейським судом у вказаному рішенні порушень є структурним і вже тривалий час перебуває під наглядом КМ РЄ, який закликає державні органи проводити ефективне розслідування у справах такої категорії відповідно до практики Європейського суду.

Востаннє КМ РЄ розглядав питання виконання Україною рішень цієї категорії (група справ «Хайло») у вересні 2018 року, результатом чого стало

прийняття рішення в якому Україні наголошено на нагальній необхідності проведення ефективного розслідування у кожній такій справі з урахуванням принципів Конвенції, втілених у практиці Європейського суду. Зокрема, мова йде про проведення ефективного розслідування у справі після ухвалення рішення Європейським судом.

Таке нове розслідування повинно враховувати недоліки розслідування, попередньо встановлені Європейським судом, і забезпечити їх виправлення. У випадку, якщо нове розслідування провести неможливо, органи влади повинні зазначити та обґрунтувати причини, які унеможливають нове розслідування, оскільки відповідно до практики Європейського суду результат провадження є не обов'язковим, обов'язковим є здійснення заходів (*п. 176 рішення у справі «Гонгадзе проти України»*).

Беручи до уваги характер порушень, констатованих Європейським судом у справі *«Зоріна та інші проти України»*, з метою забезпечення виконання цього рішення Європейського суду, а також недопущення аналогічних порушень у майбутньому **прошу** у межах компетенції:

1. внести запис до ЄДРДР та провести ефективне розслідування обставин смерті сина заявниці у заяві № 20295/07 відповідно до висновків Європейського суду у цій справі (кримінальну справу було порушено прокуратурою м. Дніпропетровськ 20.02.1997 за № 635455, 29.04.2013 Бабушкінський районний суд м. Дніпропетровськ закриття кримінальну справу у зв'язку із закінченням строку давності притягнення до кримінальної відповідальності);

2. повідомити про результати розслідування у кримінальній справі, а у разі її закриття внести запис до ЄДРДР та провести ефективне розслідування обставин смерті сина заявниці у заяві № 24328/08 відповідно до висновків Європейського суду у цій справі (кримінальну справу було порушено прокуратурою м. Вінниці 06.09.1999 за № 99280613, 28.09.2011 Замостянський районний суд м. Вінниці закриття кримінальну справу);

3. повідомити про результати розслідування у кримінальній справі, а у разі її закриття внести запис до ЄДРДР та провести ефективне розслідування обставин смерті брата заявниці у заяві № 65898/11 відповідно до висновків Європейського суду у цій справі (кримінальне провадження було відкрито прокуратурою Печерського району м. Києва 11.12.2012 за № 4201210060000197 та 14.01.2013 закрито. 30.09.2013 Печерський районний суд м. Києва скасував постанову про закриття кримінального провадження як цілком необґрунтовану та повернув справу на додаткове розслідування);

4. повідомити про результати розслідування у кримінальній справі, а у разі її закриття внести запис до ЄДРДР та провести ефективне розслідування обставин смерті дочки заявників у заяві № 52601/12 відповідно до висновків Європейського суду у цій справі (кримінальну справу було порушено 17.12.2012 прокуратурою Сарненського району Рівненської області, 07.09.2016 Рівненський міський суд востаннє направив справу на додаткове розслідування);

5. довести висновки Європейського суду у цій справі до відома працівників органів досудового розслідування з метою забезпечення

проведення у майбутньому ефективного досудового розслідування відповідно до практики Європейського суду;

6. надати детальну інформацію щодо вжиття дій (нормативного характеру, а також спрямованих на покращення практичної діяльності органів досудового розслідування) з метою забезпечення:

- належного зберігання початкових доказів та доказів, зібраних під час розслідування;
- належного вивчення доказів;
- здійснення державними органами ретельного розслідування справ та докладання ефективних з метою встановлення фактів, узгодження суперечностей у доказах та представлення послідовних висновків;
- дотримання працівниками правоохоронних органів вказівок суду та/або прокурорів щодо розслідування;
- встановлення працівникам таких органів чітких планів або стратегії розслідування.

Звертаємо увагу, що КМ РЄ очікує від України конкретної та послідовної інформації щодо покращення ситуації з проведенням ефективного розслідування. Відповідно потрібно надати детальну інформацію зі статистичними даними, не обмежену цитуванням положень чинного законодавства, оскільки кількість скарг до Європейського суду вказує на низку недоліків у практичній діяльності, не дивлячись на ухвалення нового Кримінального процесуального кодексу України у 2012 році.

7. Надати детальну інформацію про співпрацю з проектами Ради Європи та Планом дій Ради Європи для України (вплив заходів та заплановані для вжиття заходи);

8. Національну академію внутрішніх справ України та Національну академію прокуратури України – забезпечити професійну підготовку та підвищення кваліфікації працівників органів досудового розслідування з питань вивчення Конвенції та практики Європейського суду, зокрема щодо проведення ефективного розслідування обставин смерті, а також щодо дотримання Конвенційних стандартів проведення ефективного розслідування.

З метою забезпечення належного звітування Комітету міністрів Ради Європи прошу повідомити про результати розгляду цього листа до 29 березня 2019 року.

Крім того повідомляю, що найближчим часом автентичний переклад вказаного рішення буде надрукований у збірнику нормативно-правових актів «Офіційний вісник України» та розміщений на сайті Міністерства юстиції України (www.minjust.gov.ua).

Додаток: 1. Стислий виклад вказаного рішення; 2. Рішення КМ РЄ у групі справ «Хайло»

**Заступник Міністра –
Уповноважений у справах
Європейського суду з прав людини**

Іван ЛІЩИНА

Список

Міністерство внутрішніх справ України – вул. Академіка Богомольця, буд. 10, м. Київ, 01601

Генеральна прокуратура України – вул. Різницька, буд. 13/15, м. Київ, 01011

Прокуратура Донецької області – вул. Університетська, буд. 6, м. Маріуполь, Донецька обл., 87500

Державне бюро розслідувань – вул. Симона Петлюри, буд. 15, м. Київ, 01032

Національна поліція України – вул. Академіка Богомольця, буд. 10, м. Київ, 01601

✓ Національна академія внутрішніх справ України – пл. Солом'янська, буд. 1, м. Київ – ДСП, 03035

Національна академія прокуратури України – вул. Мельникова, буд. 81-б, м. Київ, 04050

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ЗОРІНА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF ZORINA AND OTHERS v. UKRAINE)

(Заява № 20295/07 та 3 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 14 лютого 2019 року

У цій справі родичі заявників або померли у дорожньо-транспортній пригоді (далі – ДТП), або були знайдені мертвими з ознаками тілесних ушкоджень, або померли за невідомих обставин, які могли вважатися підозрілими, за відсутності доказів причетності представників держави.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтею 2, пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неефективність розслідування смертей їхніх родичів, які загинули у ДТП або за обставин, які могли вважатися підозрілими. Європейський суд вирішив за належне розглянути ці скарги за статтею 2 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд зазначив, що у цих справах слідство характеризувалось неодноразовим закриттям та відновленням внаслідок нежиття слідчими достатніх заходів, поступовим псуванням доказів та значною затримкою на початкових стадіях слідства. Також Європейський суд вказав, що у цих справах постанови про відмову у порушенні кримінальної справи виносились без належного розгляду обставин смерті.

З огляду на це та на свою усталену практику з цього питання Європейський суд вказав, що у цих справах неспроможність слідчих органів своєчасно вжити необхідні заходи підірвало їхню здатність встановити обставини, пов'язані зі смертями родичів заявників, та осіб, якщо такі були, які мали понести відповідальність. У зв'язку з цим Європейський суд дійшов висновку, що проведені у справах заявників розслідування не відповідали критерію ефективності та констатував порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що було порушено процесуальний аспект статті 2 Конвенції у зв'язку зі скаргами на неефективне розслідування смертей родичів заявників;
4. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:
    - (i) 6 000 (шість тисяч) євро кожному заявнику у заявах № 20295/07, № 24328/08 та № 65898/11; та 6 000 (шість тисяч) євро спільно заявникам у заяві № 52601/12 та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись, в якості відшкодування моральної шкоди;
    - (ii) 160 (сто шістдесят) євро заявниці у заяві № 20295/07; 196 (сто дев'яносто шість) євро захиснику заявниці у заяві № 24328/08; 23 (двадцять три) євро заявниці у заяві № 65898/11; 500 (п'ятсот) євро заявникам у заяві № 52601/12 та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись заявникам, в якості компенсації судових та інших витрат;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.»

Група справ “Хайло” (39964/02)

Опис справи:

[неофіційний переклад]

Ці справи стосуються процесуальних порушень статті 2 Конвенції через відсутність ефективного розслідування фактів смерті родичів заявників, спричинених, серед іншого, дорожньо-транспортними пригодами, протиправними діями приватних осіб, або такими, що сталися за нез'ясованих обставин.

Виявлені Судом недоліки охоплюють: неодноразові відмови в порушенні кримінальних справ; невжиття заходів для забезпечення та збереження первісних доказів і доказів, зібраних під час розслідування; низьку якість доказів, отриманих за результатами судово-медичної експертизи; відсутність ретельного розслідування справ; численні та повторювані порушення процесуального законодавства; нездатність усунути суперечності та надати послідовні висновки, а також часті та грубі затримки в провадженні. Крім того, Суд піддав критиці неможливість за законом для потерпілих ознайомлюватися з матеріалами справ на досудовій стадії, що таким чином обмежує ефективну участь потерпілих в судовому розгляді, а також брак неупередженості розслідування. Суд, зокрема, висвітлив недоліки в розслідуванні через велику кількість повернень справи на новий розгляд. Це демонструє хронічну проблему з якістю розслідування в Україні. Поновлення проваджень часто було викликане нездатністю поліції діяти згідно з вказівками прокуратури та судів. Влада визнала цю проблему та в деяких випадках застосувала дисциплінарні стягнення до співробітників поліції та слідчих.

У справі *Чумак* Суд також встановив порушення пункту 1 статті 6 внаслідок надмірної тривалості провадження у цивільній справі проти винуватця ДТП. Заходи загального характеру стосовно проблеми надмірної тривалості провадження у цивільних справах розглядаються у рамках групи справ *Світлани Науменко*.

Стан виконання:

У відповідь на рішення Комітету, ухвалене на його 1294-му засіданні (вересень 2017 р.) (DH), органи влади 29 травня 2018 року представили оновлений план дій та 28 червня 2018 року надали подальшу інформацію, яка в загальному наведена нижче (детальну інформацію можна знайти за посиланнями [DH-DD\(2018\)591](#) та [DH-DD\(2018\)678](#)).

Заходи індивідуального характеру:

- a) *Справедлива сатисфакція*: Влада надала інформацію про виплату справедливої сатисфакції в усіх випадках, коли її було присуджено Судом.
- b) *Стан провадження на національному рівні*: Влада надала відомості про статус розслідування у всіх справах.

В більшості випадків кримінальні провадження зараз закриті. Деякі провадження закінчилися обвинувальними вироками. Деякі були припинені через сплив строків давності. В інших випадках слідством не було встановлено складу злочину. У ряді випадків були застосовані заходи дисциплінарного провадження, зокрема, стосовно слідчих та/або прокурорів через проведення ними розслідувань неналежним чином. Тому органи влади вважають, що в тих випадках, коли внутрішнє кримінальне провадження було закрито, подальші індивідуальні заходи не є необхідними.

У деяких випадках справи знаходяться на розгляді в прокуратурі або судах, в інших - тривають розслідування щодо зловживань поліції або невиконання нею службових обов'язків. В окремих випадках органи влади вказують, що здійснення розслідування неможливе через відсутність доступу до матеріалів.

Заходи загального характеру:

В своїх попередніх поданнях органи влади наголошували на детальній інформації про низку вжитих заходів, спрямованих на покращення проведення кримінальних розслідувань. Зокрема, на набранні чинності нового Кримінального процесуального кодексу у 2012 році (далі – «КПК»), реформі національної поліції, заходах, спрямованих на впровадженні судової практики Суду та підготовці працівників правоохоронних органів (детальну інформацію можна знайти за посиланнями [DH-DD\(2017\)716](#) та в [Примітках 1294-ого засідання, CM/Notes/1294/H46-36](#)). Ці реформи, базовані на новому КПК, були позитивно відзначені Комітетом як важливий крок у виконанні цих рішень на останньому 1294-му засіданні.

У відповідь на пропозицію Комітету надати оцінку імплементації законодавчої бази, а також адміністративним заходам, спрямованим на подолання всіх практичних недоліків, визначених Європейським судом, у своїх останніх повідомленнях органи влади здебільшого зосереджувалися на наступних елементах:

а) *Законодавчі та адміністративні заходи:* Органи влади надали інформацію про адміністративні заходи, а також про подальші зміни до національного законодавства, включаючи Кримінальний кодекс та КПК, зокрема, щодо:

- кримінальної і дисциплінарної відповідальності експертів і слідчих, встановленої Кримінальним кодексом (положення щодо завідомо незаконного затримання, взяття під варту або арешт, притягнення завідомо невинної особи до кримінальної відповідальності та примушування давати показання), а також інструкції Міністерства юстиції від 2015 року;
- збереження, якості та конфіденційності доказів експертиз (для цього застосовуються спеціальні процедури в ході розслідування, судового провадження, та спеціальні приміщення для зберігання матеріальних доказів доступні в поліцейських дільницях, органах прокуратури та судах);

- процесуальне керівництво прокурорів за проведенням розслідувань (КПК встановив відповідні положення, і Кримінальний кодекс був змінений у 2012 році з метою запровадження відповідальності за навмисне систематичне невиконання органами розслідування вказівок прокурора у кримінальних справах);
- забезпечення присутності відповідних свідків та експертів у судовому засіданні (передбачено КПК).

б) Судова практика та статистичні дані: Органи влади надали приклади національних судових рішень, які демонструють, як це передбачено новим КПК, що потерпілі, підозрювані або особи, здійсненню прав яких перешкоджають, можуть оскаржити рішення, дії або бездіяльність слідчого чи прокурора, вчинені під час досудового розслідування. Це головним чином приклади, коли суди скасовували відмови прокурорів задовольнити клопотання потерпілих для отримання додаткових доказів або здійснення окремих слідчих дій; або зобов'язували реєструвати скарги в реєстрі досудових розслідувань.

Органи влади надали інформацію про кількість вбивств, зареєстрованих Головним слідчим управлінням з 2016 р. до першого кварталу 2018 р., кількість обвинувальних вироків та кількість скарг на неправомірні дії під час досудових розслідувань.

с) Співпраця з Радою Європи: Органи влади надали інформацію про свою поточну співпрацю з проектом Ради Європи "Подальша підтримка реформи кримінальної юстиції в Україні". Одним з ключових аспектів цього проекту є імплементація принципів ефективного розслідування правоохоронними органами та органами прокуратури. У рамках цього проекту органи влади, за підтримки міжнародних та національних експертів, готують обов'язкову інструкцію та чіткий методологічний посібник для прокурорів і правоохоронних органів щодо ефективності розслідувань у відповідності до принципів статті 2 та 3 Конвенції. Процес підготовки розпочався в 2017 році, а його завершення очікується у вересні 2018 року.

Останній розгляд Комітетом Міністрів:

Довідкові тексти: [DH-DD\(2018\)591](#), [CM/Del/Dec\(2017\)1294/H46-36](#)

Примітки / питання

Заява	Справа	Дата прийняття Рішення	Набуття Рішенням статусу остаточного	Класифікація
39964/02	ГРУПА СПРАВ ХАЙЛО (перелік справ наведений у CM/Notes/1324/H46-26-app)	13/11/2008	13/02/2009	Комплексна проблема

1324-те засідання (18-20 вересня 2018) – Примітки:

Заходи індивідуального характеру:

Подальших заходів індивідуального характеру не вимагається в 14 справах цієї групи, де справедлива сатисфакція, якщо вона була присуджена, була виплачена, і кримінальні справи та розслідування було припинено. У цьому контексті слід підкреслити, що порушення, виявлені Європейським судом у цих справах, зумовлені головним чином надмірними та необґрунтованими затримками на різних етапах розслідувань, особливо на початкових етапах, коли органи влади не змогли зібрати та зберегти відповідні докази, як це було визнано Судом, вже неможливо виправити (див., наприклад, § 68 рішення Хайло). Закриття цих повторюваних справ ніяк не вплине на подальшу перевірку Комітетом прийнятих заходів загального характеру, які висуваються до цієї групи справ.

В інших випадках органи влади повинні вжити всіх необхідних та можливих заходів для прискорення розслідувань, що тривають, з метою їхнього завершення відповідно до принципів Конвенції, як це передбачено судовою практикою Суду, а також регулярно інформувати Комітет про будь-які зрушення та результати цих розслідувань.

Заходи загального характеру:

Враховуючи складність заходів, які необхідно вжити стосовно всіх порушень, виявлених Судом у цій групі справ, оцінка досягнутого прогресу базується на трьох основних аспектах: законодавчій базі, інституційних та оперативних можливостях.

а) Законодавча база: були проведені значні законодавчі реформи, в більшості впроваджені новим КПК, які ргіта facie мають реагувати на ряд недоліків, підкреслених Судом у цій групі справ:

- відтепер слідчі зобов'язані розпочати розслідування злочину протягом 24 годин після повідомлення про нього та інформація вноситься у відповідний реєстр;
- має бути уникнено значних затримок, оскільки чинне законодавство передбачає більш короткі терміни для порушення кримінального провадження, передачі справ та проведенні розслідувань;
- забезпечуються кращі гарантії участі потерпілих у провадженнях, з урахуванням змінених правових положень щодо статусу потерпілого, прав та обов'язків, можливості вивчення матеріалів справи на досудовому етапі¹;
- встановлюється більш чітке розмежування між різними досудовими слідчими органами з метою підвищення незалежності та неупередженості розслідувань²;
- заходи щодо збереження та якості доказів; забезпечення дотримання слідчими відповідних інструкцій прокурорів щодо розслідування; а також норми щодо

¹ Відповідні деталі зазначені в примітках 1294-ого засідання

² Там само

забезпечення присутності учасників кримінального провадження, передбачені новим КПК та спеціальними Інструкціями для відповідних установ.

b) *Інституційні можливості*: триваюча реформа поліції, разом з поширенням відповідної судової практики Суду, а також заходи із підвищення обізнаності та регулярна підготовка працівників правоохоронних органів, продовжують сприяти покращенню інституційних можливостей поліції. Органи влади повинні підтримувати ці зусилля для зміцнення інституційних можливостей правоохоронних органів та органів прокуратури.

c) *Оперативні можливості*: Комітет вже вітав прийняття нового КПК. Водночас, органи влади не змогли представити детальну оцінку його імплементації та впливу на ефективність розслідувань подібних випадків.

Таким чином, залишається ряд невирішених важливих питань, які стосуються самої якості та відповідності розслідувань, як того вимагає Стаття 2 Конвенції. Вони включають, зокрема, забезпечення:

- правильного збереження початкових та зібраних доказів в ході розслідування;
- належної оцінки доказів;
- проведення органами влади ретельних розслідувань і здійснення реальних зусиль, спрямованих на встановлення фактів, узгодження суперечностей у доказах, а також наданні послідовних і відповідних висновків;
- дотримання працівниками правоохоронних органів інструкцій, наданих судами або прокурорами щодо розслідувань;
- встановлення працівниками правоохоронних органів чітких планів або стратегій розслідування випадків загибелі людей.

Окрім цього, ця інформація все ще є недостатньою для того, щоб зробити точні висновки про те, чи здійснюється судова практика чітко з вимогами Конвенції, хоча застосування місцевими судами положень КПК щодо забезпечення процесуальних гарантій потерпілих є, безумовно, позитивним. Також відсутня інформація про те, чи відповідні слідчі органи здійснюють діяльність у повній відповідності з інструкціями судів, що є проблемою, визначеною Судом у ряді рішень цієї групи справ, а також про те, які заходи було вжито на вищих судових, прокурорських та поліцейських рівнях для такого забезпечення.

Аналогічно, представлені статистичні дані є неповними і не дозволяють зробити жодних висновків щодо покращення оперативних можливостей. Наприклад, вони стосуються лише вбивств, не включаючи інших видів смерті або загибелі людей. Вони також не демонструють тривалості або ефективності проведених розслідувань.

Більшість цих практичних питань розглядаються в рамках відповідної співпраці українського уряду з Радою Європи. Зокрема, в рамках проекту "Подальша підтримка реформи кримінальної юстиції в Україні", який успішно допоміг Україні в прийнятті нового КПК і нового закону про прокуратуру у відповідності до європейських стандартів.

Рада Європи наразі підтримує практичну імплементацію цих реформ. Проект "Консолідація реформи правосуддя в Україні", окрім інших заходів, допомагає оцінити вплив цих реформ та визначити подальшу необхідну допомогу. Також, нещодавно започаткований проект "Посилення імплементації європейських стандартів прав людини в Україні" покликаний забезпечити відповідність законодавчої та нормативної бази європейським стандартам, а також зміцнити потенціал представників юридичних професій та національних правозахисних організацій в Україні.

Багато з цих аспектів є також актуальними в контексті нещодавнього Плану дій Ради Європи для України в 2018 – 2021 роках.

Тому Комітет може вважати за необхідне наполегливо закликати органи влади повною мірою використовувати ці проекти, безпосередньо пов'язані з посиленням оперативних можливостей правоохоронних органів та органів прокуратури, з метою забезпечення ефективного розслідування відповідно до стандартів Конвенції.

Рішення

Делегати

Стосовно заходів індивідуального характеру

1. Відзначили, що у 14 повторюваних справах цієї групи вжиття заходів індивідуального характеру більше не вимагається, з огляду на те, що станом на сьогодні кримінальні провадження припинено, і справедлива сатисфакція була виплачена у необхідних випадках; вирішили, без впливу на подальшу перевірку Комітетом прийнятих заходів загального характеру, припинити нагляд шляхом прийняття остаточної резолюції CM/ResDH(2018)357
2. Наполегливо закликали органи влади здійснити всі необхідні та можливі заходи для якнайшвидшого завершення незакінчених розслідувань у відповідності до принципів Конвенції, викладених у практиці Суду, та інформувати Комітет щодо усіх подій та результатів цих розслідувань;

Стосовно заходів загального характеру

3. З цікавістю відзначили інформацію, надану органами влади, та прийняті ними заходи щодо усунення недоліків, визначених Судом на законодавчому та інституційному рівнях;
4. Відзначили роботу над багатьма невіршеними питаннями, які стосуються імплементації Кримінального процесуального кодексу та посилення можливостей правоохоронних органів і органів прокуратури в рамках існуючих проектів співробітництва та Плану дій Ради Європи для України в 2018 – 2021 роках;

5. Переконаливо рекомендують органам влади повною мірою скористатися цими проектами, включаючи програми, спрямовані на розробку інструментів оцінки застосування Кримінального процесуального кодексу на практиці;
6. Запропонували владі надати, з огляду на досвід, отриманий в рамках поточних проектів співпраці та Плану дій Ради Європи для України, інформацію про результати вжитих заходів, а також необхідні подальші заходи, спрямовані на розв'язання невирішених питань цієї групи справ.

Резолюція

[короткий зміст]

Виконання рішень Європейського суду з прав людини

Чотирнадцять справ проти України

(Затверджена Комітетом Міністрів ... на 1324-му засіданні Делегатів Міністрів)

Враховуючи питання щодо заходів індивідуального характеру, беручи до уваги закриття проваджень на національному рівні та виплату справедливої сатисфакції у випадках, коли вона була присуджена Судом, нагляд за 14-ма справами групи "Хайло" було закрито.